




Solutions for Developing Sustainable Rural Tourism Capacities in Khorramabad City

- Reza Movahedi** *  Associate Professor, Agricultural Extension and Education, Bu Ali Sina University, Hamadan, Iran
- Fatemeh Sepahvand**  Ph.D. Student in Agricultural Development, Bu Ali Sina University, Hamadan, Iran
- Mehdi Rahimian**  Associate Professor, Rural Development Department, Lorestan University, Lorestan, Iran

Abstract

Introduction

Today, rural tourism has become one of the most important economic sectors in many countries worldwide. Rural tourism has been introduced as a key approach to rural development and poverty reduction. Rural tourism can be a way for the social and economic development of local communities. The "combining rural with tourism" approach is a relatively effective global development path for rural areas. The industry is also one of the important sources of production, income, employment, and infrastructure in rural areas to achieve sustainable development. Khorramabad City, the capital of Lorestan province, has a high unemployment rate and many unemployed youths. These reasons have led to a lot of migration from rural to urban areas. Therefore, solutions must be adopted to reduce unemployment and organize the current problems. The livelihood of Khorramabad city villages is based on agriculture. Therefore, paying attention to rural tourism will be able to accelerate the economic prosperity of these communities. The villages of Khorramabad city have many natural attractions. Therefore, the main purpose of this study is to investigate

Corresponding Author: movahedi686@yahoo.com

How to Cite: Movahedi, Reza,(2021), Solutions for Developing Sustainable Rural Tourism Capacities in Khorramabad City,*Tourism Management Studies*, Vol.16, No.55, 221-244.

the solutions for developing sustainable rural tourism capacities in the villages of Khorramabad city using the views and opinions of experts. Numerous researches have been done in the field of sustainable rural tourism development strategies. Some research has identified "government planning" and "participation" in rural tourism as important. The results of other studies also consider the "management factor" as a solution for rural tourism development. Other researchers also consider solutions such as "development of communication infrastructure," "increase of local food production," "expansion of production and sale of local handicrafts" to be important for the realization of rural tourism. Convenient amenities such as "hotel and local market" have also resulted from other research.

Materials and Methods

The present research is qualitative. This research was conducted with Grounded Theory. Grounded theory is a systematic methodology that has been largely, but not exclusively, applied to qualitative research conducted by social scientists. The methodology involves the construction of hypotheses and theories through the collecting and analysis of data. The validity of this study was done with trigemination. In this study, semi-structured interviews were used to collect data. The sampling method was snowball one. The study population was selected from experts, professors, and students who have worked in tourism. First, tourism capacities in the villages of Khorramabad city were identified in different parts. In the following, using semi-structured interviews, rural tourism development strategies are examined. Data analysis in this study was performed by content analysis. The research was coded with three levels. It should be noted that the mentioned steps were performed using ATLAS.ti software.

Discussion and Results

In the first step, using documents, tourism capacities in the villages of Khorramabad city were identified in different sections. In the following, "Solutions for the development of sustainable rural tourism" is reviewed. The order of the obtained solutions was based on the degree of the initial codes repetition and their importance. Because not all

solutions are equally important. The solutions are in order of importance: Solution 1: "Management and Legislation," Solution 2: "Planning and participation," Solution 3: "Support - Infrastructure," Solution 4: "Supporting Rural Industries," Solution 5: "Pay attention to local culture," Solution 6: "Introduce the regions."

Conclusions

Based on the findings of this study, it has been determined that special attention to the "use of traditional rural facilities" is considered an important solution in the development of rural tourism. Therefore, maintaining the local structure in the villages can be one of the important measures. Other results showed that using "educational strategy to attract local participation" can play an important role in tourism development. Therefore, based on the results of this research, educational tools can be used to attract public participation and empower villagers. Also, the study showed that supporting "handicrafts" is another important factor in rural tourism development. In this regard, supportive policies should be implemented to solve the problems. Implementing these policies can lead to the development of handicrafts in tourist areas. To develop sustainable tourism, "suitable tourism areas" must be identified so that people can travel there.

Keywords: Sustainable Rural Tourism, Khorramabad County, GT, Grounded Theory, ATLAS.ti Softwar.




پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی




راهکارهای توسعه ظرفیت‌های گردشگری پایدار روستایی در شهرستان خرم‌آباد


دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی‌سینا، همدان، ایران

رضا موحدی^۱ 

دانشجوی دکتری توسعه کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی‌سینا، همدان، ایران

فاطمه سپهوند 

دانشیار گروه توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران

مهدی رحیمیان 

چکیده

این پژوهش با بهره‌گیری از نظریه مفهوم‌سازی بنیادی و با استفاده از الگوی گلیر و استرواس به مطالعه راهکارهای توسعه ظرفیت‌های گردشگری پایدار روستایی در روستاهای شهرستان خرم‌آباد پرداخته است. جامعه مورد مطالعه، از بین کارشناسان، اساتید و دانشجویانی که در زمینه گردشگری فعالیت داشته‌اند، انتخاب شده‌اند و روش نمونه‌گیری به شکل هدفمند گلوله‌برفی انجام شد. اعتبار پذیری پژوهش از راه بررسی از دیدگاه‌های مختلف صورت پذیرفت. ابتدا ظرفیت‌های گردشگری موجود بالقوه و بالفعل در روستاهای شهرستان خرم‌آباد در بخش‌های مختلف صنایع دستی، طبیعت گردی، اماکن تاریخی و مذهبی مورد شناسایی قرار گرفت و در ادامه، با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختارمند به بررسی راهکارهای توسعه این صنعت پرداخته شده است. نتایج نشان داد "استفاده از امکانات بالقوه سنتی روستاها"، "برنامه‌های آموزشی" و "مشارکت مردم محلی"، "مدیریت و برنامه‌ریزی"، "قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری"، "حمایت از صنایع دستی" و نیز توجه به "تبلیغات" می‌تواند در راستای توسعه گردشگری روستایی این شهرستان مؤثر واقع شود.

کلیدواژه‌ها: گردشگری پایدار روستایی، شهرستان خرم‌آباد، نظریه مفهوم‌سازی بنیادی، نرم‌افزار . ATLAS.ti

مقدمه

امروزه گردشگری روستایی به یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی در بسیاری از کشورهای جهان تبدیل شده است (حاجی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۴) و در واقع به‌عنوان یک رویکرد کلیدی برای توسعه روستایی و کاهش فقر معرفی شده است (گاعو و وائو^۱، ۲۰۱۷)، که دارای دو ویژگی اساسی است: اول) ساکنان روستایی برای خدمات‌رسانی به کار گرفته می‌شوند و دوم) امکانات طبیعی موجود و منابع طبیعی و فرهنگی این محیط به‌عنوان امکانات و جاذبه‌های توریستی مورد استفاده قرار می‌گیرند (لانی و کاستینهلز^۲، ۲۰۱۵). مناطق روستایی دارای عملکرد بیشتری نسبت به کشاورزی هستند. تولید کالاهای سنتی، مکان‌های تفریحی و گردشگری، تولید غذای مخصوص و محلی خاص (عکسینا و همکاران^۳، ۲۰۱۰) به ایجاد بستر مناسبی برای خانواده‌ها برای داشتن یک فعالیت متنوع اقتصادی و مکمل کشاورزی می‌انجامد، که این امر توانایی خانواده‌ها و سطح زندگی آنان را افزایش می‌دهد (لیپ^۴، ۲۰۰۸).

گردشگری روستایی یک کارکرد فراساختاری است که از طریق مشارکت و وابستگی به دیگر بخش‌های اقتصادی و فرهنگی جامعه گسترش و تداوم می‌یابد و به‌نوبه خود در رشد و تعالی روستا و در نتیجه، گره خوردن آن با توسعه ملی نقش مهمی در فرایند توسعه کشور ایفا می‌کند (شمس‌الدینی، ۱۳۸۹) و این صنعت می‌تواند به‌مثابه راهی برای توسعه اجتماعی و اقتصادی جوامع محلی، حفظ فرهنگ بومی و محیط‌زیست قلمداد شود (موحدی و همکاران، ۱۳۹۵).

کارشناسان معتقدند که رویکرد "ترکیب روستایی با گردشگری" یک مسیر توسعه نسبتاً مؤثر جهانی برای روستاست، زیرا گردشگری روستایی در آمد و مشاغل اقتصادی را به ارمغان می‌آورد و با کاهش سرعت از دست دادن جمعیت در روستاها، سبب احیا و بازگشت زندگی به این مناطق می‌گردد (فلیشر و فیلستاین^۵، ۲۰۰۰). همچنین این صنعت یکی از منابع مهم تولید، درآمد، اشتغال و ایجاد زیرساخت در روستاها برای نیل به توسعه پایدار به‌شمار می‌آید

1 Wu&Gao

2 Lane & Kastenholz

3 Axena et al

4 Leep

5 Flisher & Felsenstein

و به‌عنوان یکی از عوامل اقتصادی کشورها از سوی برنامه‌ریزان اقتصادی پذیرفته شده‌است (صحنه و خداداد، ۱۳۹۳).

با توجه به ذکر فواید و اثرات مثبت و سازندهٔ صنعت گردشگری در محیط روستا، دستیابی به گردشگری پایدار روستایی، با توجه به روند جهانی اکنون، کاملاً پیچیده و رقابتی است و حتی این وضعیت در سال‌های آتی پیچیده‌تر می‌شود (چای و کی^۱، ۲۰۰۸)، زیرا تعداد مقصد گردشگری همچنان افزایش می‌یابد، ولی "انتخاب" مقصد گردشگری به‌طور فزاینده‌ای دشوارتر می‌شود؛ بنابراین، محققان تلاش دارند تا با درک بازاربایی مقصد، موقعیت رقابتی و راه‌های جذب گردشگران، فرم‌های پایدار این استراتژی را بیان کنند (بلانکس و همکاران^۲، ۲۰۱۱)، زیرا تحقیقات نشان داده‌اند که برنامه‌ریزی اصولی و دقیق و شناسایی مناطق گردشگری روستایی و شناخت پتانسیل‌ها و نقاط قوت روستاها می‌تواند نقش مؤثری در توسعهٔ این مناطق و در نتیجه، توسعهٔ اقتصاد و همچنین توسعهٔ ملی کشور داشته باشد (صحنه و خداداد، ۱۳۹۳).

با توجه به اینکه ایران از ظرفیت‌های گوناگون فرهنگی - هنری، محیطی و روستاهای متنوع و جذاب برخوردار است، گسترش گردشگری به‌عنوان یک راهبرد جدید در زمینه توسعهٔ پایدار می‌تواند نقش مهمی در متنوع‌سازی اقتصاد کشور ایفا کند و زمینه‌ساز ایجاد فرصت‌های جدیدی در نواحی روستایی کشور باشد (امیریان، ۱۳۸۷). در این بین، شهرستان خرم‌آباد (مرکز استان لرستان) به علت دارا بودن نرخ بالای بیکاری و وجود قشر عظیمی از جوانان بیکار در محیط‌های روستایی (و شهری)، شاهد مهاجرت فراوان از روستاها به شهرها و روی آوردن این نیروها و پتانسیل‌های جامعه به مشاغل کاذب است، لذا برای کاهش بیکاری و ساماندهی و کاهش مشکلات کنونی باید تدابیری اندیشیده شود.

با توجه به اینکه پایهٔ اصلی معیشت اهالی روستاهای شهرستان خرم‌آباد براساس کشاورزی و دام‌پروری است، توجه به گردشگری روستایی می‌تواند با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود در روستا رونق اقتصادی این جوامع را تسریع بخشد. از سوی دیگر، روستاهای واقع در این شهرستان دارای جاذبه‌های طبیعی فراوانی‌اند و این در حالی است که تعداد اندکی از این جاذبه‌ها، به‌دلیل عدم سرمایه‌گذاری کافی، کمبود خدمات و امکانات و

1 Chi & Qu

2 Blancas et al

زیرساخت‌های گردشگری مورد استفاده گردشگران قرار می‌گیرند. بنابراین هدف اصلی این تحقیق بررسی راهکارهای توسعه ظرفیت‌های گردشگری پایدار روستایی در روستاهای شهرستان خرم‌آباد با استفاده از دیدگاه‌ها و نظر کارشناسان است.

پیشینه پژوهش

در زمینه راهکارهای توسعه گردشگری پایدار روستایی، تحقیقات متعددی در داخل و خارج کشور انجام شده است، که به طور خلاصه به برخی از مهم‌ترین آن‌ها که ارتباط بیشتری با موضوع این تحقیق دارند اشاره می‌شود.

کریمی دهکردی و همکاران (۱۳۹۱) عوامل برنامه‌ریزی دولتی، مشارکت، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، بهداشتی و محیط زیست را در تحقق گردشگری روستایی پایدار مهم بر می‌شمرند. افتخاری و مهدوی (۱۳۸۵) نشان دادند که اگر گردشگری روستایی بخواهد به پایداری برسد و نقش مثبتی در زندگی مردم روستا ایفا کند، نیازمند تعیین و توسعه راهکارهای مشخص، مدیریت محیط زیست، توسعه مشارکت محلی، قوانین صریح و محکم، بازاریابی پایدار و برنامه‌ریزی واقع‌بینانه است.

نتایج تحقیقات بورقانی فراهانی و همکاران (۱۳۹۲) علاوه بر مهم شمردن و تایید پژوهش بالا، عاملی دیگر به نام عامل مدیریتی را راهکار توسعه گردشگری روستایی در منطقه مورد مطالعه خود بر می‌شمرد.

هاشمی و حسین پور (۱۳۸۹) راهکارهایی نظیر توسعه زیرساخت‌های ارتباطی، تنوع بخشیدن به محل‌های اقامت، تبلیغ مناسب امکانات توریستی منطقه، ایجاد دهکده‌های توریستی، استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی متخصص، استفاده از مواد و مصالح محلی در احداث هتل‌ها و اقامتگاه‌ها، افزایش تولید اقلام غذایی محلی، گسترش تولید و فروش صنایع دستی محلی و حفاظت، نگهداری و مرمت بناها و محوطه تاریخی را برای تحقق گردشگری روستایی مهم بر می‌شمرند. در این راستا، نتایج برخی تحقیقات نیز راهکارهایی مشابه از قبیل راهکارهایی نظیر توسعه زیرساخت‌های ارتباطی، تنوع بخشیدن به محل‌های اقامت را ارائه می‌کنند (بلانکس و همکاران، ۲۰۱۱): وجود امکانات رفاهی مناسب نظیر هتل، اماکن تاریخی، باستانی و مذهبی و وجود بازار صنایع دستی؛ همچنین نتایج تحقیقات

نادری مهدی و همکاران (۱۳۹۲) هم‌سو با تحقق گردشگری پایدار است. عطایی و همکاران (۱۳۹۵) هم‌راهکارهایی نظیر وجود اماکن تاریخی و طبیعی، ابعاد تاریخی، طبیعی و فرهنگی روستاها و معماری و بافت منطقه را در جهت تحقق گردشگری پایدار پیشنهاد می‌کنند. زنجیره تأمین گردشگری روستایی یکی دیگر از مواردی است که توسط محققان در راستای توسعه گردشگری روستایی به آن پرداخته شده است؛ ارزیابی زنجیره تأمین گردشگری به این موضوع می‌پردازد که چگونه یک محصول گردشگری تولید می‌شود و چه هنگام و از چه طریقی به دست گردشگران می‌رسد و بازخورد آن چیست (معصوم و همکاران، ۱۳۹۵). در این راستا، نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که مدیریت زنجیره تأمین گردشگری باعث افزایش رضایت گردشگران می‌شود، که پایداری گردشگری را به همراه خواهد داشت. همچنین در این راستا، معصوم و همکاران (۱۳۹۵) در منطقه مورد مطالعه خود نشان دادند که عامل حمل‌ونقل، اطلاعات بازدیدکننده، اقامت، زیرساخت‌ها و جاذبه‌ها از عملکرد مناسبی در زنجیره تأمین گردشگری روستایی برخوردارند.

روش

این پژوهش به لحاظ دیدمان از نوع کیفی است، که در آن از نظریه مفهوم‌سازی بنیادی بهره گرفته شد. در این پژوهش، برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه‌ساختارمند استفاده شد. نمونه‌گیری تحقیق با روش هدفمند گلوله‌برفی انجام شد. جامعه مورد مطالعه از بین کارشناسان، استادان و دانشجویانی که در زمینه گردشگری فعالیت داشتند انتخاب شد. اعتبارپذیری پژوهش از راه بررسی دیدگاه‌های مختلف صورت پذیرفت، به نحوی که بررسی در زمان‌ها و مکان‌های مختلف و از طریق افراد صاحب‌نظر از گروه‌های متفاوت انجام گرفت؛ توجه به زمان و مکان مختلف به منظور پرهیز از هرگونه سوگیری در گردآوری داده‌ها بود و در نظر گرفتن افراد از گروه‌های مختلف به منظور رسیدن به داده‌های با اعتبار بیشتر صورت پذیرفت. برای افزایش قابلیت اطمینان پژوهش به تهیه مسیرنمای حسابرسی اقدام شد؛ همان‌طور که توصیه شده است (موحدی، ۱۳۹۶). در فرایند تحلیل داده‌ها از تبادل نظر با هم‌تایان (پژوهشگرانی که تجربه انجام پژوهش کیفی داشتند) استفاده شد و از دخالت قضاوت‌ها و ارزش‌های شخصی در تحلیل محتوای متون مصاحبه پرهیز شد. نحوه تحلیل داده‌ها در نظریه مفهوم‌سازی بنیادی در این مدل بر پایه تحلیل محتواست. در ابتدا، داده‌های به‌دست‌آمده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند

به صورت جزء به جزء و خط به خط، برای استخراج و شکل بندی مفاهیم اولیه مورد بررسی قرار گرفت؛ به طوری که، در انتهای این مرحله، مجموعه ای از مفاهیم، کلمه ها یا جمله ها به عنوان کدهای باز نام گذاری شدند؛ در مرحله دوم، مفاهیمی که در قالب کدهای باز از نظر معنایی و مفهومی همسانی و نزدیکی بیشتری داشتند در قالب مقوله های فرعی طبقه بندی شدند و سپس مقوله های فرعی تبدیل به مقوله های اصلی شدند. در این مرحله، ارتباط بین کدهای باز و مقوله های اصلی برقرار شد. لازم به ذکر است که مراحل یاد شده با استفاده از نرم افزار ATLAS.ti انجام شد.

یافته ها

جامعه مورد مطالعه از بین کارشناسان سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان، استادان و دانشجویانی که در زمینه گردشگری فعالیت داشتند انتخاب شد، که حجم نمونه گیری به روش گلوله برفی ۱۳ نفر انتخاب شد، که جدول شماره ۱ ویژگی های دموگرافیکی افراد مصاحبه شونده را به تفکیک نشان می دهد.

جدول شماره ۱. ویژگی های توصیفی افراد مصاحبه شونده

ردیف	سن	تحصیلات	گرایش	سمت	محل کار
۱	۲۶	کارشناس ارشد	توسعه روستایی	دانشجو	دانشگاه لرستان
۲	۵۱	دکتری	ترویج و آموزش کشاورزی	استادیار دانشگاه	دانشگاه لرستان
۳	۲۹	دکتری	جغرافیا	استادیار دانشگاه	دانشگاه لرستان
۴	۲۶	کارדانی	جامعه شناسی	کارمند	دانشگاه علمی کاربردی
۵	۵۸	کارشناس ارشد	باستان شناسی	کارمند	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۶	۵۴	کارشناس	گردشگری	کارمند	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۷	۳۸	دکتری	گردشگری	رئیس اداره	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ادامه جدول شماره ۱.

ردیف	سن	تحصیلات	گرایش	سمت	محل کار
۸	۳۵	کارشناس	صنایع دستی	رئیس اداره	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۹	۳۹	کارشناس	صنایع دستی	کارمند	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۱۰	۳۲	کارشناس	صنایع دستی	کارمند	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۱۱	۲۴	کارشناس	مدیریت و آبادانی روستا	دانشجو	دانشگاه پیام نور
۱۲	۲۶	کارشناس	مدیریت و آبادانی روستا	دانشجو	دانشگاه پیام نور
۱۳	۲۴	کارشناس	مدیریت و آبادانی روستا	دانشجو	دانشگاه پیام نور

منبع: یافته‌های تحقیق

شناسایی صنایع دستی موجود در روستاها در جهت جذب توریست به منظور توسعه ظرفیت گردشگری پایدار روستایی

در ابتدا با استفاده از اسناد و مدارک موجود ظرفیت‌های گردشگری موجود و بالقوه در روستاهای شهرستان خرم‌آباد در بخش‌های مختلف صنایع دستی، طبیعت گردی، اماکن تاریخی و مذهبی مورد شناسایی قرار گرفت. صنایع دستی موجود در شهرستان خرم‌آباد عبارت‌اند از: گلیم‌بافی، فرش‌بافی با طرح‌های سنتی، حصیربافی، جاجیم‌بافی، بافت سیاه چادر، خورجین، جل و شال‌بافی، جل و کودان، نخ‌ریسی، آسیاب‌های دستی، چیت‌بافی، مشک دوغ و آب، مشک‌های مخصوص روغن حیوانی، چله‌بافی، یخدان‌سازی. در ادامه، زمینه‌های گردشگری روستایی در شهرستان خرم‌آباد مورد شناسایی قرار گرفتند، که در جدول شماره ۲ قابل مشاهده هستند.

جدول شماره ۲. ظرفیت بالقوه و بالفعل موجود در روستاهای شهرستان خرم‌آباد

ظرفیت‌ها	روستاهای گردشگری
نزدیکی به آبشارهای وارک (یکی از زیباترین آبشارهای کشور است. سرچشمه آبشار یک صخره سنگی است و پس از طی حدود ۱۵ متر از صخره دوم فرو می‌ریزد و آبشار دوم را به وجود می‌آورد) و آبشار نوژیان، حیات وحش منحصربه‌فرد	سنگ تراشان، پشت‌پر
وجود غارهایی در کوه‌های مجاور آن، داروهای گیاهی در محیط اطراف، گل‌مالی روز عاشورا	قلعه‌سنگی
نزدیکی به آبشار افرینه و چشم‌انداز آن	افرینه
وجود رودخانه دائمی کاکارضا، طبیعت بسیار زیبا و همچنین دره‌ای پر از درختان زیبای بلوط و کشتزارهای صیفی و حبوبات؛ و در نزدیکی روستای کاکارضا، آبشار باصفایی با ارتفاع تقریبی بیست متر خودنمایی می‌کند.	کاکارضا، گل‌زرد
یکی از آثار به‌جامانده از دوره صفویان در ۲۰ کیلومتری غرب شهر خرم‌آباد و در روستایی به همین نام قرار دارد. یک کاروان‌سرا در کنار مقبره شجاع‌الدین خورشید، از امرای اتابکان لر کوچک، قرار گرفته و به همین دلیل به شاهنشاه نام‌گذاری شده‌است، و وجود غارهای تاریخی و داشتن طبیعت بسیار زیبا در کنار جاده اصلی	گوشه شهینشا
رودخانه دائمی و طبیعت زیبای آن و نیز پل ثبت ملی هرو مربوط به دوره‌های تاریخی پس از اسلام، که در شهرستان خرم‌آباد، روستای سیل‌گرگی، بر روی رودخانه هرو واقع شده‌است.	سیل‌گرگی
وجود نادرترین ماهی کور در آب‌های داخل غار این روستا. این گونه ماهی به‌طور کامل کور است و هیچ‌گونه آثاری از چشم خارجی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود، ماهی کور غار به لحاظ داشتن بدنی شفاف و بدون چشم از عجایب خلقت نام‌گرفته و در دنیا منحصربه‌فرد است. این گونه ماهی چون در تاریکی غار زندگی می‌کند به "ماهی کور غاری" معروف است.	لون
غار دوشه، که روی دیوار آن، صد و ده نقش گوناگون به رنگ سیاه نقاشی شده‌است. زیباترین آن‌ها صحنه رزمگاهی است به‌اندازه ۵۵ در ۸۰ سانتی‌متر که بر روی آن نقش ۱۸ سوار و ۱۹ پیاده با تیر و کمان و تیردان و گرز و آلات جنگی دیده می‌شود.	کرشوراب
به‌خاطر مجاورت با آبشار گریت و نیز پوشش گیاهی و درختان روستای نای انگیز به طبیعت استان مازندران بسیار شباهت دارد، به همین خاطر این روستا به رامسر استان لرستان معروف است.	قلعه خانجان، نای‌انگیز
مجاورت با پارک جنگلی	بیشه خون‌مله

ادامه جدول شماره ۲.

ظرفیت‌ها	روستاهای گردشگری
طبیعت بسیار زیبا، سنگ‌نیشه تاریخی در این روستا (سراب چنگایی خرم‌آباد چشمه‌ای بزرگ و پر آب است که در شرق آن و روی یک صخره بزرگ، تاریخ کشت گل‌های نیلوفر نوشته شده‌است. کتیبه دو لوح هم‌جوار دارد که در سمت راست آن، نوشته‌هایی در ۴ سطر و در سمت چپ آن، دو سطر نقد شده است و اندازه کل آن ۱۰۲×۸۵ سانتی‌متر است. طبق این سند، در سال ۱۱۳۱ هجری قمری، به‌فرمان یکی از والیان لرستان مقداری گل نیلوفر در این چشمه کاشته شده است.)	سراب چنگایی
امام‌زاده پیر شمس‌الدین (علیه‌السلام). بقعه متبرکه پیر شمس‌الدین در ۲۲ کیلومتری غرب شهر سراب دوره و در شمال دهستان تشکن در کوهپایه سفیدکوه واقع است. این امام‌زاده از نوادگان امام موسی کاظم (ع) است.	روستای تشکن
تپه‌های باستانی در روستای تپه کیووه، خرم‌آباد (زاغه)، تپه کیووه مربوط به عصر مس - عصر مفرغ - عصر آهن است و در شهرستان خرم‌آباد، بخش زاغه، دهستان زاغه، ۶۰۰ متری غرب روستای تقی‌آباد واقع شده و این اثر به‌عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده‌است	کرنوکر، کله جو، قلعه رحیم، زاغه

منبع: یافته‌های تحقیق

پدر ادامه، به بررسی "ارائه راهکارهایی به‌منظور توسعه گردشگری پایدار روستایی" از دیدگاه کارشناسان "پرداخته می‌شود. تحلیل داده‌ها در نظریه مفهوم‌سازی بنیادی طی فرآیندی منظم و در عین حال مدور از مقایسه داده‌ها صورت می‌گیرد. در فرآیند سه مرحله‌ای، طی کدگذاری، به مضامین اولیه داده‌ها عنوان‌هایی داده می‌شود و سپس، از دل آن‌ها مفاهیم و مقولات استخراج می‌شوند و از این رهگذر، خوشه‌هایی مفهومی تشکیل می‌شوند که هر یک به مقولاتی تعلق دارند و سرانجام، از ارتباط این مقولات است که شالوده‌ای سامان می‌یابد و نظریه‌ای برای توضیح یک پدیده خلق می‌شود.

جدول شماره ۳ برای خلاصه کردن نتایج، به‌صورت هم‌زمان مراحل کدگذاری و استخراج مفاهیم را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که "بررسی راهکارهایی در جهت توسعه ظرفیت‌های گردشگری پایدار روستایی در روستاهای شهرستان خرم‌آباد" را می‌توان در ۶ مقوله اصلی و ۵۰ کدباز دسته‌بندی کرد (نمودار شماره ۱ و جدول شماره ۳)

جدول شماره ۳، راهکارهای توسعه گردشگری روستاهای شهرستان خرم آباد

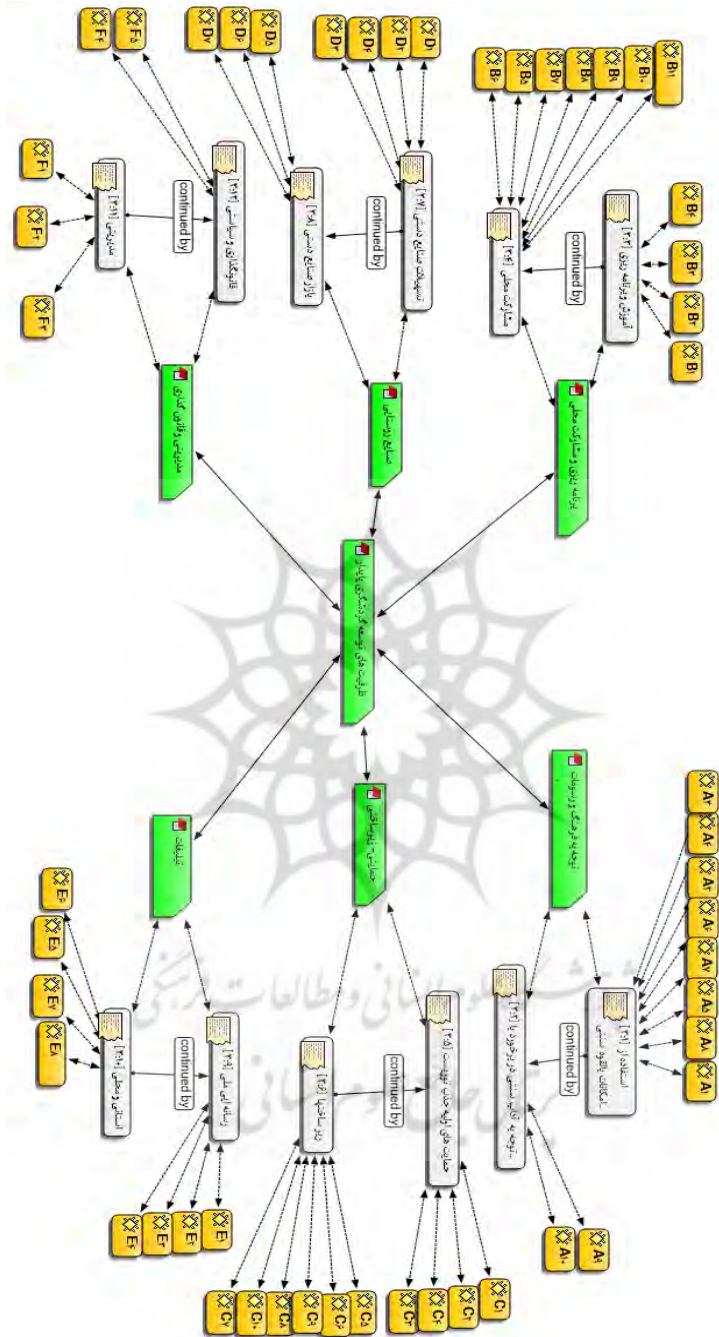
تکرار کد	کدهای باز	مقولات فرعی	مقولات اصلی
۲	A1= استفاده از غذاهای سنتی روستایی	استفاده از امکانات بالقوه سنتی روستاها (A1-A8)	توجه به فرهنگ و رسوم محلی
۳	A2 = استفاده افراد روستایی از پوشش های سنتی خود		
۳	A3= برپایی چادرهای سنتی روستایی برای پذیرایی توریست ها		
۲	A4= حفظ ساختار سنتی معابر روستایی		
۳	A5= تشویق برای استفاده از وسایل سنتی در زندگی روزمره		
۲	A6= تشویق برای به کارگیری زبان محلی و مادری روستا		
۳	A7= حفظ ساختار سنتی و معماری سنتی منازل روستایی		
۴	A8= فروش محصولات و صنایع دستی سنتی روستا		
۶	A9= توجه به حفاظت از بافت سنتی و تاریخی روستا		
۵	A10= اسکان توریست ها در منازل سنتی موجود در روستاها		
۶	B1 = آموزش و مدیریت	آموزش و برنامه ریزی (B1-B5)	برنامه ریزی و مشارکت
۷	B2= برنامه ریزی برای جذب توریسم		
۶	B3= اولویت قرار دادن روستاهای هدف برای تأمین بودجه زیرساخت ها		
۸	B4= سیاست ها در راستای جلب مشارکت مردم در دوره های آموزشی		
۳	B5= برنامه ریزی دولتی در زمینه مشارکت		
۶	B6= آموزش برای توجیه مردم محلی در پذیرا بودن توریست ها	مشارکت محلی (B6-B11)	
۴	B7= بیان فواید اقتصادی گردشگری در مناطق روستایی برای مردم محلی		
۵	B8= به کارگیری تشکلات مردم نهاد در جلب مشارکت مردم		
۵	B9= دوره های آموزشی خاص زنان در جهت فرهنگ سازی گردشگر پذیری		
۶	B10 = توسعه مشارکت محلی		
۱۲	B11= جلب مشارکت از طریق توانمندسازی	حمایت های اولیه جذب گردشگر (C1-C4)	حمای
۸	C1= توجه به امنیت عینی (ایستگاه پلیس و...)		
۷	C2= فراهم آوردن زیرساخت های مناسب (جاده و...)		
۵	C3= آتن دهی مناسب اپراتورهای همراه اول، ایرانسل، رایتل و...)		
۶	C4= خانه های بهداشت		

جدول شماره ۳، راهکارهای توسعه گردشگری روستاهای شهرستان خرم‌آباد

تکرار کد	کدهای باز	مقولات فرعی	مقولات اصلی
۷	C5= عامل حمل و نقل	ریز ساخت‌ها (C5-C10)	حمای
۵	C6= اطلاعات بازدیدکننده		
۴	C7= وجود امکانات رفاهی مناسب نظیر هتل		
۸	C8= توجه به زیرساخت‌ها نظیر راه‌های ارتباطی		
۴	C9= بهره‌مندی از افراد روستایی برای معرفی آثار روستایی		
۵	C10= بهره‌گیری از تابلوهای راهنما	تسهیلات صنایع دستی (D1- D4)	حمایت از صنایع روستایی
۶	D1= برند سازی صنایع دستی روستایی		
۵	D2= تسهیل روند اداری صدور مجوزها برای کارگاه صنایع دستی		
۴	D3= پرداخت تسهیلات جهت رونق کارگاه صنایع دستی		
۳	D4= حفاظت از صنایع دستی		
۵	D5= فروش صنایع دستی محلی		
۴	D6= وجود بازار صنایع دستی و محلی		
۷	D7= مدیریت زنجیره تامین گردشگری	بازارهای صنایع دستی (D5-D7)	
۴	E1= تبلیغات در رسانه‌های ملی	رسانه ملی (E1-E4)	تبلیغات
۳	E2= تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی		
۴	E3= راه‌اندازی تورهای مسافرتی برای گردشگری داخل استان		
۳	E4= به‌کارگیری بروشورها و تبلیغات در جهت شناساندن ظرفیت‌های محلی		
۲	E5= ایجاد دهکده‌های گردشگری	محل و استانی (E5-E8)	تبلیغات
۶	E6= برپایی نمایشگاه‌هایی در راستای معرفی ظرفیت‌های گردشگری روستایی		
۷	E7= تبلیغ مناسب امکانات توریستی منطقه		
۴	E8= ایجاد دهکده‌های توریستی		
۱۲	F1= مدیریت محیط زیست	مدیریتی- F3)	مدیریتی و قانون گذاری
۱۳	F2= بازاریابی پایدار و برنامه‌ریزی		
۱۳	F3= بازاریابی مدیریتی		
۱۲	F4= ارائه سیاست‌های در جهت رفع محدودیت‌ها و استفاده از مزیت‌های نسبی	قانون گذاری (F4-F5)	مدیریتی و قانون گذاری
۱۳	F5= قوانین صریح و محکم		

منبع: یافته‌های تحقیق

نمودار شماره ۱. راهکارهای توسعه گردشگری پایدار روستاهای شهرستان خرم آباد



استخراج گزاره بر اساس یافته‌ها

اساس ترتیب‌بندی گزاره‌ها، استنتاج منطقی محقق از درون داده‌های کیفی و ارتباط نزدیک به مصاحبه‌شوندگان، میزان تکرار کدهای اولیه و میزان اهمیت و تأکید کارشناسان بر اهمیت گزاره‌ها بوده‌است، زیرا همه گزاره‌ها از اهمیت یکسانی برخوردار نیستند و عمق بررسی همه آن‌ها هم نباید مشابه باشد. مقولات اصلی، یعنی مقولاتی که بیشترین قدرت تبیین را دارند، باید تا حد ممکن اشباع نظری لازم را کسب کنند. این یعنی هر مقوله که پرتکرارترین باشد در اولویت اول قرار می‌گیرد. که در ادامه، به ترتیب اهمیت به آن‌ها پرداخته خواهد شد:

گزاره اول: "مدیریت و قانون‌گذاری"

در این راستا، می‌توان با به‌کارگیری "قوانین صریح و محکم"، "برنامه‌ریزی بازننگری مدیریتی"، "ارائه سیاست‌های مناسب در جهت رفع محدودیت‌ها" از "مزیت‌های نسبی موجود" بهره برد. در این بین، همچنین می‌توان با در اولویت قرار دادن روستاهای هدف گردشگری برای تأمین بودجه، زیرساخت‌ها، شرایط و بستر را برای توسعه این صنعت گسترش داد.

گزاره دوم: "برنامه‌ریزی و مشارکت"

یکی دیگر از گزاره‌های استخراج‌شده برنامه‌ریزی و مشارکت است و در راستای جلب مشارکت مردم می‌توان از دوره‌های آموزشی، آموزش برای توجیه مردم محلی در پذیرا بودن گردشگر و بیان فواید اقتصادی گردشگری در مناطق روستایی برای مردم محلی بهره برد تا بتوان زمینه را برای پذیرش گردشگران از سوی مردم مهیا کرد. اگر مردم محلی در کنار اقداماتی که دولت برای توسعه این صنعت در روستاها انجام می‌دهد، برای جلب گردشگر مشارکت داشته باشند، بدون شک توسعه گردشگری رونق خواهد یافت، چراکه در کنار اقدامات و تهیه زیرساخت‌های موردنیاز برای گسترش این صنعت، مشارکت مردم- که امنیت گردشگران را برقرار سازند و آن‌ها را مورد استقبال قرار دهند- الزامی است.

گزاره سوم: "حمایتی - زیرساختی"

گردشگری مجموعه و نظامی از عناصر به‌هم‌پیوسته است، که در تمامی مراحل باهم در تعامل هستند. زیرساخت‌ها از جمله این عناصر هستند، که نقش حیاتی‌ای در فرآیند گردشگری و

توسعه آن ایفا می‌کنند و آنچه در توسعه زیرساخت‌ها قابل توجه است استفاده جامعه میزبان از این تسهیلات است. امروزه این زیرساخت‌ها نقش ممتازی در گردشگری دنیا ایفا می‌کنند. مهم‌ترین این تسهیلات مراکز اقامتی - پذیرایی، حمل‌ونقل و وسایل ارتباطی، ایجاد فضای امن اقامت، وجود امکانات رفاهی مناسب نظیر هتل، آنتن‌دهی مناسب اپراتورهای مخابرات و ... هستند، که به همراه جاذبه‌ها می‌تواند باعث رونق گردشگری منطقه شوند و باید همواره مورد توجه مسئولین و برنامه‌ریزان قرار گیرند.

گزاره چهارم: "حمایت از صنایع روستایی"

یکی از جاذبه‌های مناطق روستایی صنایع دستی است، که خود به تنهایی از اهمیت بسزایی برخوردار است. امروزه مقوله صنایع دستی در جهان به یکی از مهم‌ترین ظرفیت‌های اقتصادی و فرهنگی بدل شده است. مناطقی که به لحاظ فرهنگی از پیشینه تمدنی برخوردارند از این موهبت فرهنگی می‌توانند در جهت توسعه استفاده کنند و با صادرات صنایع دستی قادرند نوع آداب و رسوم و فرهنگ سرزمین خود را به سایرین معرفی کنند. در میان انواع جاذبه‌های توریستی، نقش و اهمیت صنایع دستی به عنوان هنری مقدس، و صنعتی مستقل و بومی و اصیل با جنبه‌های قوی کاربردی از جهات هنری، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و حتی سیاسی بر همگان، به ویژه محققان و اهالی فرهنگ، آشکار است. صنایع دستی در اشتغال‌زایی با هزینه کم، جذب گردشگر و افزایش درآمد ملی اثر چشمگیری در توسعه دارد. گردشگران غالباً بخشی از خرید خود را به صنایع دستی بومی و سنتی اختصاص می‌دهند. در این بین، صنایع دستی موجود در شهرستان خرم‌آباد همواره مجالی برای بروز ذوق و سلیقه در ادوار تاریخ بوده است. از زمانی که گلیم‌ها و جاجیم‌های بافته شده دست‌زنان لر در نمایشگاه‌های بین‌المللی قرار گرفت و / یا شاید پیش‌تر، هنگامی که زیورآلات مفرغی زیننده موهای زنان لر بود اوج هنرمندی این مردمان جهانیان را شگفت‌زده کرده بود، لذا با وجود این پتانسیل‌های ارزشمند تاریخی، می‌توان با برنامه‌ریزی و تبلیغات مناسب در جهت شناساندن این فرهنگ کهن و باسابقه و نیز جذب گردشگر کمک شایانی کرد. با توجه به اهمیت صنایع دستی، در این بین، راهکارهای زیر می‌تواند مؤثر واقع گردد: "برند سازی صنایع دستی روستایی"، "تسهیل روند اداری صدور مجوزها برای کارگاه‌های صنایع دستی سنتی"، "پرداخت تسهیلات جهت رونق کارگاه‌های صنایع دستی"

گزاره پنجم: " توجه به فرهنگ و رسوم محلی "

یکی از زمینه‌های بسیار مناسب گردشگری که شرایط بالقوه بسیار خوبی برای جذب گردشگر در روستاهای شهرستان خرم‌آباد را فراهم می‌آورد استفاده از امکانات سنتی روستاهاست؛ استفاده از غذاهای سنتی، استفاده از پوشش‌های سنتی ساکنین روستا و بافت‌های سنتی روستا می‌تواند زمینه گردشگرانه مناسبی فراهم آورد، بنابراین لازم است با برگزاری جشنواره‌های محلی و سنتی در سطح شهرستان‌های اطراف و همین‌طور در سطح استان‌ها با برنامه‌ریزی مناسب به تبلیغات در این زمینه اقدام کرد.

گزاره ششم: " تبلیغات "

در هر زمانی رقابت همواره وجود دارد و ارتقای مقصدهای گردشگری به ایده‌های خلاق و ناب نیاز دارد تا سبب جذب بهتر گردشگر شود. یک مکان توسعه گردشگری و تبلیغات پیوند تنگاتنگی با یکدیگر دارند. تبلیغات می‌تواند در گسترش تولید، درآمد و ایجاد اشتغال در گردشگری نقش مهم و اساسی داشته باشد. با توجه به موارد ذکر شده، راهکارهای زیر در این راستا می‌تواند مؤثر واقع گردد: "تبلیغات در رسانه‌های ملی"، "تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی"، "راه‌اندازی تورهای مسافرتی برای گردشگری داخل استان"، "به‌کارگیری بروشورها و تبلیغات در جهت شناساندن ظرفیت‌های محلی"، "ایجاد دهکده‌های گردشگری"، "برپایی نمایشگاه‌هایی در راستای معرفی ظرفیت‌های گردشگری روستایی در مناسبت‌ها."

بحث و نتیجه‌گیری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

بر اساس یافته‌های این تحقیق مشخص شد که توجه ویژه به " استفاده از امکانات بالقوه سنتی روستاها " از جمله راهکارهای مهم در توسعه و رونق گردشگری روستایی تلقی می‌شود، که در این باره می‌توان به بافت سنتی منازل و معابر و نیز داشتن پوششی خاص در روستاها اشاره کرد، به طوری که نتایج تحقیقات دیگر نیز نشان داده‌اند که توجه بیشتر به حفظ و نگهداری بافت روستا و منازل سنتی و قدیمی و بناهای قدیمی موجود به جذب گردشگر خواهد انجامید (عطایی و همکاران، ۱۳۹۵). بنابراین اجرای فعالیت‌های مرمتی و حفظ معماری بومی و اصالت‌های منظر روستاها می‌تواند یکی از اقدامات مهم و اثرگذار در این راستا باشد. در این بین، لازم است با تأمین اعتبارات لازم و هزینه از محل اعتبارهای

دولتی و نظارت کارشناسان، با مشارکت اهالی روستا و مالکان خانه‌ها، حفظ الگوهای سنتی معماری و مقاوم‌سازی بخش‌های موردنیاز از بافت‌های آسیب‌دیده روستا در دستور کار قرار گیرد.

دیگر نتایج نشان داد که استفاده از "راهکار آموزشی در جلب مشارکت‌های محلی" می‌تواند نقش مهمی در توسعه گردشگری در روستاهای شهرستان خرم‌آباد ایفا کند. همان‌طور که کرمی دهکردی و همکاران (۱۳۹۱) و بورقانی فراهانی و همکاران (۱۳۹۲) در اهمیت بعد مشارکت در تحقیقات خود بیان کردند، فعالیت‌هایی که در روستا انجام می‌گیرد احتیاج به مشارکت جامعه محلی دارد و با وجود این، جلب مشارکت جامعه نیاز به توانمندسازی جامعه محلی دارد. بنابراین براساس نتایج این تحقیق می‌توان از ابزار آموزش در جهت جلب مشارکت‌های مردمی و توانمندسازی روستاییان استفاده کرد. به‌همین خاطر، پیشنهاد می‌شود سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان در جهت جلب مشارکت‌های مردمی، برنامه‌های آموزش گردشگری در موضوعات موردنیاز را برگزار کند و برای اجرای آن، می‌تواند از نشریات آموزشی، برنامه‌های رادیو و تلویزیونی، کلاس‌های آموزشی ترویجی استفاده کند.

در ادامه، نتایج این تحقیق نشان داد که حمایت از "صنایع دستی" یکی دیگر از فاکتورهای مهم و اثرگذار در راستای توسعه گردشگری روستایی است، که این نتیجه با نتایج سایر محققان از قبیل هاشمی و حسین پور (۱۳۸۹)، نادری مهدی و همکاران (۱۳۹۲) مطابقت دارد، که در این راستا می‌توان با به‌کارگیری سیاست‌های حمایتی و تشویقی و تبلیغات مناسب و نیز رفع مشکلات سرمایه‌ای در جهت توسعه صنایع دستی مناطق هدف گردشگری گام برداشت.

توسعه گردشگری روستایی یکی از مؤلفه‌هایی است که می‌تواند روستاییان را در روستا ماندگار و درآمد مناسبی نصیب آن‌ها کند و با حضور گردشگران در روستاها، اقتصاد روستایی رونق می‌یابد و مهم‌تر از همه، زمینه اشتغال برای روستائیان فراهم می‌شود (علی یاری و همکاران، ۱۳۹۸)، ولی با وجود ظرفیت‌های مناسب در بخش گردشگری، تا زمانی که زیرساخت‌ها در یک منطقه فراهم نباشد سرمایه‌گذاری معنا پیدا نمی‌کند، بنابراین یکی از الزامات و اولین فاکتورهای مهم در جذب گردشگر در این تحقیق "زیرساخت" است؛ نتایج سایر تحقیقات نشان داده‌اند که برای تحقق توسعه گردشگری روستایی، راه‌های ارتباطی

فاکتور مهمی است که باید به آن توجه خاص شود (معصوم و همکاران، ۱۳۹۵)، لذا ضرورت دارد که پروژه‌های راه‌سازی تسریع شوند و نسبت به بهبود راه‌ها اقدام شود. توسعه گردشگری پایدار، حتی اگر از تمام فاکتورهای اثرگذار مذکور بهره برده شود، تا زمانی که "تبلیغات" مناسبی از مناطق روستایی وجود نداشته باشد، برای گردشگران ناشناخته می‌ماند و به فراموشی سپرده خواهد شد. بنابراین ضرورت دارد که به این مؤلفه اثرگذار توجه خاصی شود، که موارد زیر در این راستا پیشنهاد می‌گردد: پخش برنامه‌های مرتبط با جذب گردشگر در شبکه‌های ملی، معرفی جاذبه‌های گردشگری از طریق تیزرها و آگهی‌نماها، چاپ بروشورهای تبلیغاتی، راه‌اندازی سایت‌های اینترنتی مخصوص گردشگری.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

سپاسگزاری

بدین وسیله از تمام کارشناسان و مسئولان سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان لرستان، برای همکاری، کمال تشکر را داریم.

ORCID

Reza Movahedi



<https://orcid.org/0000-0001-5210-028X>

Fatemeh Sepahvand



<http://orcid.org/0000-0002-6289-8579>

Mehdi Rahimian



<http://orcid.org/0000-0003-3102-2299>

منابع

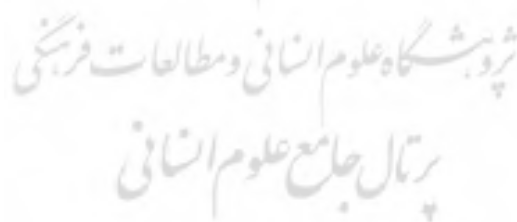
- افتخاری، ع و مهدوی، د. (۱۳۸۵)، راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل *SWOT*: دهستان لواسان کوچک. مدرس علوم انسانی. ۱۰(۲). ویژه‌نامه جغرافیا، صص ۱-۳۰
- امیریان، س. (۱۳۸۷)، قوانین و مقررات تسهیل‌کننده سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری ایران، چاپ اول. تهران: انتشارات نور علم.
- بورقانی فراهانی، س.، فرهنگی، ع و مشهدی، س. (۱۳۹۲)، تحلیل شاخص‌های مؤثر بار توسعه صنعت گردشگری روستایی (پیمایشی پیرامون روستای گرمه). مجله مدیریت دولتی. ۵(۲)، ۴۱-۶۴

- حاجی نژاد، ع.، پایدار، آ.، باقری، ف و عبدی، ن. (۱۳۹۴)، تدوین برنامه راهبردی توسعه گردشگری روستایی ایران. فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان. ۲(۸). صص ۱۱۱-۱۳۵
- شمس‌الدینی، ع. (۱۳۸۹)، گردشگری روستایی راهکاری سازنده برای توسعه روستایی نمونه موردی: روستای فهلیان. مسکن و محیط روستا. ۱۳۱. صص ۹۵-۱۰۷
- صحنه، ب و خداداد، م. (۱۳۹۳)، بررسی راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT مطالعه موردی: دهستان فیروزجاه-شهرستان بابل. دومین همایش ملی پژوهش‌های کاربردی در جغرافیا و گردشگری <https://civilica.com/doc/413612>
- عطایی، پ.، ایزدی، ن و یعقوبی فرانی، آ. (۱۳۹۵)، سازه‌های تعیین‌کننده جذب گردشگران در مناطق روستایی از دیدگاه جامعه‌میزبان روستای اسفیدان، شهرستان بجنورد. فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی. ۳(۱). صص ۱۱۳-۱۲۵
- علی‌یاری، و.، شریف‌زاده، م و احمدوند، م. (۱۳۹۸)، ارزیابی اثرات گردشگری بر نواحی روستایی هدف گردشگری بخش مرکزی شهرستان فیروزآباد با استفاده از مدل تحلیل عاملی. فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری. ۱۴ (۴۵) صص ۲۲۱-۲۴۷
- کرمی دهکردی، م.، میرک‌زاده، ع و غیاث‌وند غیائی، ف. (۱۳۹۱)، تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری روستایی از دیدگاه روستاییان استان چهارمحال بختیاری، مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، ۲۳(۱). صص ۹۹-۱۱۲
- معصوم، م.، حاتمی‌فر، پ و طباطبائی، م. (۱۳۹۵)، ارزیابی زنجیره تأمین گردشگری روستای مصر. مطالعات مدیریت گردشگری. ۱۱(۳۵). صص ۴۱-۶۲
- موحدی، ر (۱۳۹۶)، بازدارنده‌های اشتغال دانش‌آموختگان کشاورزی. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی. ۴۱. صص ۷۹-۹۵
- موحدی، ر.، ایزدی، ن و علی‌آبادی، وحید. (۱۳۹۵)، تحلیل موانع توسعه گردشگری روستایی شهرستان کنگاور، استان کرمانشاه، (موردمطالعه: روستای فش). دو فصلنامه مطالعات اجتماعی گردشگری، ۴(۸). صص ۹۹-۱۲۶
- نادری مهدی، ک.، اذانی، م.، یعقوبی فرانی، آ و روستایی، م. (۱۳۹۲)، واکای اثرات گردشگری در روستای ایبانه با استفاده از تکنیک SWOT. تحقیقات جغرافیایی. ۲۸(۴). صص ۳۱-۴۴
- هاشمی، م.، حسین‌پور، ع. (۱۳۸۹)، بازبینی و بررسی اثرات گردشگرپذیری مناطق روستایی در "رویکرد فرا تحلیل" با تأکید بر زمینه‌های گسترش صنعت گردشگری، مدیریت شهری، شماره ۲۶. صص ۲۰۷-۲۲۴.

References

- Blancas, F. J., Lozano-Oyola, M., González, M., Guerrero, F. M., Caballero, R (2011). How to use sustainability indicators for tourism planning: The case of rural tourism in Andalusia (Spain). *Science of the Total Environment*, 412, 28–45.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.scitotenv.2011.09.066>
- Chi, C and Qu, H(2008) Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: An integrated approach. *Tourism Management*, 29(4), 624–636.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.tourman.2007.06.007>
- Flisher, A and Felsenstein, D(2000) support for rural tourism, Does it make a difference? *Annals of tourism research*. 21 (4).
- Lane, B and Kastenholz, E (2015) rural tourism: The evolution of practice and research approaches towards a new generation concept? *Journal of Sustainable Tourism*, 23(8e9), 1133e1156
- Wu, B. GAO, J (2017). Revitalizing traditional villages through rural tourism: A case study of Yuanjia Village, Shaanxi Province, China. *Tourism Management*.
- Eftekhari, A. and Mahdavi, D. (2006), rural tourism development strategies using the model: swot Lavasan Kouchak village. *Teacher of Humanities*. 10 (2), pp. 1-30 [In Persian]
- Amirian, S. (2008), Rules and Regulations Facilitating Investment in Iran's Tourism Sector, First Edition. Tehran: Noor Alam Publications. [In Persian]
- Bourghani Farahani, S., Farhangi, A. and Mashhadi, S. (2013), analysis of effective indicators of the development of rural tourism industry (survey around Garmeh village). *Journal of Public Management*. 5 (2), 41-64 [In Persian]
- Hajinejad, A., Paydar, A., Bagheri, F and Abdi, N. (2015), development of a strategic plan for rural tourism development in Iran. *Quarterly Journal of Strategic and Macro Policies*. 2 (8). pp 111-135 [In Persian]
- Shams al-Dini, A. (2010), rural tourism a constructive solution for rural development Example: Fahlian village. *Housing and rural environment*. 131. pp. 95-107 [In Persian]
- Sahneh, B and Khodadad, M. (2014), Investigation of rural tourism development strategies using SWOT model Case study: Firoozjah village-Babol city. *The Second National Conference on Applied Research in Geography and Tourism* <https://civilica.com/doc/413612> [In Persian]
- Ataiee, P., Izadi, N. and Yaghoubi Farani, A. (2016), the structures that determine the attraction of tourists in rural areas from the perspective of the host community of Esfidan village, Bojnourd city. *Journal of Rural Development Strategies*. 3 (1). pp 113-125 [In Persian]

- Ali Yari, V., Sharifzadeh, M. and Ahmadvand, M. (2019), Evaluation of tourism effects on rural areas targeted for tourism in the central part of Firoozabad city using factor analysis model. *Quarterly Journal of Tourism Management Studies*. 14 (45) pp. 221-247[In Persian]
- Karami Dehkordi, M., Mirzadeh, A. and Ghiasvand Ghiaei, F. (2012), Analysis of Factors Affecting Rural Tourism Development from the Perspective of Villagers in Chaharmahal Bakhtiari Province, *Journal of Geography and Environmental Planning*, 23 (1).pp 99-112 [In Persian]
- Masoom, M., Hatamifar, P. and Tabatabai, M. (2016), Evaluation of tourism supply chain in Egyptian village. *Tourism Management Studies*. 11 (35).pp 41-62[In Persian]
- Movahedi, R. (2017), Employment Inhibitions for Agricultural Graduates. *Journal of Agricultural Education Management Research*. 41.pp 79-95[In Persian]
- Movahedi, R., Izadi, N. and Aliabadi, Vahid. (2016), analysis of barriers to rural tourism development in Kangavar city, Kermanshah province, (Case study: Fash village). *Social Studies of Tourism*, 4 (8).pp 99-126[In Persian]
- Naderi Mehdi, K., Azani, M., Yaghoubi Farani, A. and Roustaei, M. (2013), analysis of tourism effects in Abyaneh village using SWOT technique. *Geographical research*.28 (4). pp 31-44[In Persian]
- Hashemi, M., Hosseinpour, A. (2010), Review and study of the effects of tourism in rural areas in the "meta-analysis approach" with emphasis on the development of tourism industry, *urban management*, 26. pp. 207-224. [In Persian]



استناد به این مقاله: موحدی، رضا، (۱۴۰۰)، «راهکارهای توسعه ظرفیت‌های گردشگری پایدار روستایی در شهرستان خرم‌آباد»، فصلنامه مطالعات گردشگری، (۵۵)، ۲۳۳-۲۵۶.



Tourism Management Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.